

LO GERONÈS

BIBLIOTECA PUBLICA
GIRONA

SETMANARI PORTA-VEU DEL "CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA,"

ESARU DE SUSCRIPCIÓ

Gerona	1	pesseta trimestre
Fora	1.50	id. id.
Extranger	1.50	id. id.

Números solts, 10 céntims

Administració y Redacció

SABATERIA-VELLA 2 1.er

ANUNCIOS Y COMUNICATS

Preus convencionals

De tots los llibres, folletos, etc., que 's remetin á la Redacció, se 'n donará compte en lo Setmanari.

Any 1.er

Dissapte 12 de Maig de 1894.

Núm. 6.

SECCIO POLITICA

NO SOM SEPARATISTAS, SOM REGIONALISTAS.

La noció més sensible del Estat es la de la pàtria; l'ideal de la ciència lo constituex la encarnació de la nacionalitat en l'Estat; la perfecció suprema del organisme polítich se funda en que nacionalitat, pàtria y Estat sian una mateixa cosa. En la actualitat, no obstant, no se confonen las tres entitats ditas, y si bé podrà la identificació defensarse y existir en l'empirisme de la ciència y aisladament dintre la vida política dels pobles, com principi absolut es irrealisable per son idealisme.

Pressoposats los principis, egoistas per excelencia, que informan las relacions internacionals, se impossibilita la identificació de las entitats, Estat y nacionalitat.

L'Estat dels nostres dias, pera mantenir llur independència, necessita relligar y enfortir las energías de totes aquellas nacionalitats que históricament han contribuït á sa existencia y actualment li donan caràcter.

Si las corrents internacionals s'inspiressen en principis de estricta justícia y la autoritat de cada Estat enmolles sas pretencions y demandas á lo que prescriu lo dret, sense midarlas per la forsa; si existís legislació positiva derivada del dret natural y bastés la autoritat de cada Soberania pera conservar l'ordre universal, ó pera son manteniment existís la *Civitas máxima* ó Tribunal árbitr suprém; si ls grans Estats no intentassen y consumassen la absorció dels més débilis: podrían totes las diferents nacionalitats agrupadas avuy y unidas ab lo llaç nacional, constituïrse en Estats autònoms, sense altre lligament que l'internacional comú respecte al Estat de procedencia; se faría possible l'intim consorci de nacionalitat y Estat; y, suficientment garantits los interessos y ls drets dels pobles, cauria per sa basa la prepotent organisació militar que, en defensa de un equilibri imaginari, agota las fonts de riquesa y es constant perill de grans trastorns y per tant de grans desequilibris.

Existexen Estats, ab més fortuna que altres, que per rahons etnogràficas é históricas possehexen sens cap temor una constitució autònoma, visquent ab aquella armonia que havém dit constituïa l'ideal de la ciència, y s'encaminan á la perfecció política, esborrant tot rastre que, degut al contagi d'altres pobles, aparegués en lo decurs de sa existencia mixtificant la puresa é integritat de tota la nacionalitat ó part de la mateixa.

Quant en un territori s'assenta una sola rassa ó bé varias que han oblidat ó perdut en las sombras dels segles son caràcter típic, vinguent á formar una nacionalitat sola, regida per un sol Estat, tot deu esser comú. Lo Poder administratiu ha de constituïrse y obrar uniformement en tot lo territori; lo legislatiu mostrar representació nacional y dictar lleys generals; y l'judicial, adaptar sos actes á una mateixa ley de procediment, y estar organitzat per igual en tota sa extensió obehint á un mateix plan.

Mes quant en un territori existeix l'Estat que abarca diferents rasses, com succeïx en la majoria dels casos, conservant y practicant sos fills distints idiomas y costums y tradicions separadas, y eternisant los caràcters típic de tota nacionalitat; no essent factible pera la conservació de llur soberania l'aislament absolut de totes ellas organizadas en Estats independents, se fa necessari y ho abonan totes las reglas de bon govern, justícia y equitat, que unidas las regions, comprensivas de las nacionalitats, solament pera la defensa mancomunada de sos drets é interessos en l'ordre internacional, possehexen, en tot lo que no pertany á aquest ordre, facultats pera regirse y governarse, vejentse sempre respectats son idioma, que es part de sa fesomia, son dret, que 's fill de la consciencia popular, y sa civilitació, qu' es fruyt de modern treball y sagrat llegat d' un piló de generacions.

Pretendre unas regions inmiscuirse en los assumptos d'

altres que desconexen per complert y volguer contrariar la naturalesa mateixa de las cosas ab la imposició de drets y parla foranas y ab lo predomini d' un criteri governamental format per homes de rassa y costums extranyas, es violent, injust y despòtich; es també sembrar la ruïna de tots los interessos y precipitar la decadencia moral y material del Estat.

Intentar las regions la separació absoluta y la proclamació de sa independència, es intent, encare que justificat per la ciència, anti-práctich y fins potser suicida. Volguer la major autonomia de las nacionalitats, lo govern de la regió per la regió, es no sols alcansar lo que de la ciència política pot alcansarse, sino assegurar la forsa del Estat, la prosperitat de tots los interessos y la justícia dintre de las lleys.

Además, entrant en altre ordre de consideracions, essent la pàtria la nacionalitat que viu dintre un Estat y no essent fingida sa existencia, ja que abstractament se compren y sensiblement s'explica per lo sentiment que 'ns inspira, viu, en tant visca lo cor humá; se legitima igualment per rahons políticas que brollan expontáneament de nostre ser, la perfecta personalitat política, jurídica y administrativa de totes aquellas regions constitutivas de verdaderas pátrias.

Existint com existexen varias nacionalitats que venen á formar pátrias diferents dintre lo mateix Estat y no essent possible son aislament erigintse en Estats independents, deuen establirse relacions que, llunyanes del divorci, fassin més íntima, més forta, la armonia que ha de mantenirse entre las regions comprensivas de las nacionalitats y l'Estat comprensiu de las regions. Son conjunt ha de texir lo llaç inter-regional.

L'Estat será més gran quant lo llaç sigui més fort y aquest ho será més quant més vigorizada se veja la vida de las regions.

Mes sa virilitat no pot trovarse en un Estat centralizador com lo present que xucla sa saba, mata sas iniciativas y aruhina sos interessos.

Las regions, entitats tan naturals com la familia y lo municipi, deuen sa existencia á son caràcter y ja may las tan cambiadas manifestacions de sos temperaments podran vuydarse en un mateix mollo. Axís com sería inúcio que un Estat s'assimilés la vida de la familia y del municipi, es igualment despòtich quan tendeix á absorvir la de las regions.

Los pobles nos necessitan de tutelatje datiu pera regir sos interessos, tenen lo seu ben lilegitim pera governarse y administrarse. Quan los Góverns centralistas imponen á las regions la ley de sa voluntat, imposant també una sèrie de conflictes entre aquellas y l'Estat, imponen una lluyta perpétua y un constant desordre. ¿Que es sino vida de protesta la de Catalunya y altres regions d'Espanya respecte l'Estat espanyol?

Las relacions més corals y durables entre l'Estat y las nacionalitats solzament poden trovarse en un sistema descentralizador per excelencia, en lo regionalisme.

D'altre part l'Estat se veu més respectat segons sa forsa y, apreçantse aquesta en tota sa extensió, es evident que en tant gosará de més consideració internacional quant més próspera sia la vida de las nacionalitats que venen á formar-lo. Donchs fins per *patriotisme nacional* convé que sa constitució sia la del Estat regional.

La ciència y lo dret de comú acort afirman lo separatisme, més per desgracia aytals afirmacions sont ben ilusorias y no podran arivar en lo pervindre á viurer en lo mitj ambient necessari pera poguer desenrotllarse.

Per aixó y per la defensa de drets que no poden veures escarnits qual reevindicació volém s'estengui á totes las nacionalitats existents á Espanya; per la salvaguarda de nostres interessos y la més forta concordia entre l'Estat espanyol y la pàtria catalana; fins solzament per la grandesa d'Espanya: estimém com únich remey lo regionalisme; com més gran perill, lo separatisme.

R. C. y P.

SECCIO DE PROPAGANDA

L'Unió Catalanista

Encare que al principi lo renaixement catalanista vá semblar concretarse á l'us literari de la llengua catalana, ben aviat vá accentuarse en lo sentit patriòtich. La festa dels Jochs Florals, restablerta á Barcelona, fóu l'ocasió y l'esqué, pera que molts explayessin sos sentiments; primer ab encobertes paraules d'esperança, després ab valentcs poesies de indignació ó de despit, y al últim ab crits enérgichs de reevindicació de la patria perduda.

Una disposició imprudent y poch meditada del Centre vá tirar llenya al toch, que tot just s'encenia. Se maná que no pogués representarse en lo Teatre cap composició escrita exclusivament en catalá. Desde aquell die, lo que no havia estat més qu'una aspiració generosa de poetes somniadors ó una lamentació inofensiva de persones temeroses, vá trascendir al poble. Se li vá fer compendre que se tractava ab menyspreu y sa dignitat ferida vá protestar aplaudint ab tota l'ànima als autors que, per burlar aquella disposició, feyan sortir á les taules un personatje castellá, carregantli l'paper de traydor ó de *pallasso*.

Que no exagerém ho prova que l'any sexanta vuyt, al saberse á Barcelona lo pronunciament de Cádiz, lo Capitá general de Catalunya, qu'era llavors lo Comte de Chestre, cregué profitós dirigir-se al poble en llengua catalana y en catalá estava escrit lo Bando condemnant la revolució que fóu fixat á totes les cantonades. Devant del perill se volía guanyar la voluntat del poble afalagant sos sentiments.

De les hores ençá s'ha fet molt de camí. Ha nascut y s'ha desarrollat lo periodisme polítich en catalá, les societats excursionistes han escampat per tot arréu la bona nova, y centres catalanistes s'han fundat y segueixen fundantse tots los dies.

Inútil ha sigut la conspiració del silenci, inútil lo despit mal encobert ab brometes que no passavan dels llabis, inútils los insults y la mala fé, pera aturar la crexensa del moviment catalanista. Aquest, se mostrá potent y vigorós al presentar al Rey difunt la *Memoria en defensa dels interessos morals y materials de Catalunya*; enérgich y expressiu al presentar á la Reyna Regent lo *Missatge* en que se contenen les reclamacions de la terra catalana; expansiu y agitador quan lo centralisme volía imposarnos lo nou Códich Civil; entusiasta y compenetrat ab l'esperit del pays, finalment, al marcar ab lo segell de les quatre barres les festes solempnissimes de la restauració de Sta. Maria de Ripoll.

Y tot aixó s'ha fet per la sola virtualitat del sentiment patriòtich, gracies als esforsos d'individuos ó entitats aisladades, sense plan, sense organisació, sense personalitats revellants que s'hagin imposat y arrastrat al poble per ses condicions extraordinaries.

¿Ahont podrá arrivarse lo die que tots aquestos elements se juntin y trevallin plegats obehint á una direcció inteligent y patriòtica?

Veus aquí lo que 's proposa demostrar ab fets la UNIO CATALANISTA.

Fundada l'any 1891 pera aplegar les corporacions ó associacions catalanistes del Principat y trevallar en la propaganda de les idees regionalistes y en la realisació del programa del Catalanisme, se compón de tres organismes: un *Consell de representants* de les corporacions unides, ab caràcter promovedor y directiu; una *Assamblea general de delegats* de les poblacions y comarques catalanes, ab caràcter deliberatiu y resolutiu, y una *Funta permanent*, ab caràcter executiu. L'*Assamblea general* se reuneix tots los anys, essent notables les prevencions de que la reunió tinga de verificarse cada any en població diferenta y de que cap discurs podrá passar de mitja hora. La *Funta per-*

manent se renova també cada any y es nomenada pèl *Consell de representants*.

Les *Assamblees* corresponents als anys 1892 y 1893 se reuniren respectivament a Manresa y a Reus. En la primera, s'acordaren les «Bases per a la Constitució Regional Catalana», marcant-se les atribucions del Poder Central y la Constitució y Organització del Poder Regional. En la segona, s'acordaren les «Bases per a aconseguir l'aplicació parcial i immediata de dites Bases», fixant-se principalment en la revalidació de l'ús del català com a idioma oficial; en la manera com deu donar-se a Catalunya la Instrucció; en les publicacions que més convé propagar y protegir; en la conservació y millora de la legislació civil catalana; en lo foment de les obres públiques y conservació y restauració dels monuments artístics i històrics de Catalunya, y en lo sistema tributari que seria més convenient establir. Mereix particular atenció, per sa transcendència, l'acort de «iniciar una reunió de caràcter inter-regional de representants de Galicia, Navarra, las Provincias basques y Catalunya; a fi d'obtenir, per medi d'una acció comú, l'plan-tejament del Regionalisme.» Per a la pràctica d'aquest acort se feren l'estiu passat importants gestions y confiém veurem abiat los resultats.

Aquest any l'Assamblea general se tindrà a Balaguer los dies 13 y 14 del present més y el tema posat a discusió es: «Bases per a la tributació de Catalunya segons los principis regionalistes.» Dels acorts que s'prenguin ne donarem coneixement a nostres llegidors.

Per la breu ressenya que acabem de fer, se compréndrà que l'Unió Catalanista es una agrupació política de totes aquelles persones y entitats que senten intens amor a Catalunya y desitjan que Catalunya se governi y administri a si mateixa ab entera independència, sense perjudici de cedir en tot lo que fassi necessari i indispensable l'existència del Estat espanyol. L'amor patri i 'ls drets y 'ls interessos de Catalunya, sobreposats a tots los altres interessos y preferències: per aixó, sota la bandera de l'Unió Catalanista hi cap tothom, tothom que no prefereixi los interessos d'una escola o d'una bandera als interessos de la Pàtria, als drets de Catalunya: per aixó, lo *Centre Catalanista de Gerona* y sa *Comarca* s'ha adherit a l'Unió.

Y hem dit a posta que l'Unió Catalanista era una agrupació política y no un partit polítich; perque la paraula partit, tal com avuy s'usa y practica, hauria donat de sa organització y de son modo de esser una idea equivocada. L'Unió Catalanista, té idees generals, bases d'intel·ligència entre sos associats; pero no lliga a ningú, a ningú imposa un criteri estret y personal, ni en los detalls, ni en la conducta, ni en los procediments; li basta la conformitat en lo que constitueix l'essència del sistema regional. A més, aquestes idees generals, aquestes bases d'intel·ligència, son lo resultat de la deliberació dels representants de tots los associats; se buscan en la realitat de la vida, en los recorts del passat, en les conveniències y necessitats del present y en l'aspiració a una millora compatible ab l'estat del país. No hi ha gefes que manin, que imposin criteris, que admetin ni excloïnxin a ningú y que fixin fins les regles més insignificants de procediment y de conducta: ab una paraula, no es un regiment, del que es amo absolut un gefe indiscutible; es un organisme compost de sers racionals que no han abdicat de son dret de pensar y de obrar y quin llaç d'unio es una concordància d'aspiracions, una comunió de sentiments patriòtics.

J. B. y S.

Exemplaritat.

Lo corresponsal Felipe diu desde Madrid a La Publicidad, ab data del 5 de maig d'aquest any, lo següent:

«Castiga l'Códich los jochs d'envit y d'etzar y los inteligents en l'assumpo discorren y fins tenen ja resolt, quins son los jochs d'etzar. Però es lo cert, qu'aquestos jochs d'etzar y d'envit no s'han tolerat ni s'toleran, donchs la llei no ha declarat quins son los jochs que poden mereixer ser considerats per tals. Resultat, que l'joch es perseguit; que 'ls cassinos y cases hont se juga han sigut assaltats per la policia, y que aquells a qui s'ha sorprès jugant, han sigut moltes vegades portats als tribunals y algunes condempnats; sempre ab gros escándol de les gents, a qui constaba, que mentres se perseguia lo joch en certs circols, en altres era públicamet tolerat.»

«Per a acabar ab aquestes desigualtats, en aquesta via y cort de Madrid, s'han classificat los circols o cases de joch en tres classes, imponent a cada hñ, segons sa categoria, una contribució mensual d'un determinat nombre de mils pessetes, que l'Govern civil cobra ab perfecta regularitat.»

«Públich lo fet, nostre duch de Tamames, procedint honradament y digne, distribueix l'impost d'aquesta contribució entre los establiments de beneficència, donant d'

aquesta distribució compte en los periódichs, pera impedir aixís tota filtració y tota classe de parlades.»

«Vet aquí, donchs, de quina manera sense fer fressa, sense recórrer al llegidors, y sense excitar les passions ni 'ls interessos, se ha resolt a Madrid lo problema del joch. Quaranta y tants son, segons se diu, los circols hont se juga, y sobre vint mil les pessetes que cada més redeixen aquests circols; quines pessetes serveixen d'alivi als pobres y per cert també a no poques cases relligioses, que fan bé de no mirar d'hont surt la almoyna que reben, donchs lo duro del jugador val les mateixes cinch pessetes que 'l que se recull en les taules petitories de una esglesia.»

«Y, are, que discuteixin los moralistes lo cas y que perorin sobre l'mateix aquells que s'troban devant d'algun títol del Códich penal, que resulta així incomplet. Per ma part diré, que mentres no hi hagi una autoritat prou enérgica y respectada per a privar lo joch per tot, lo fet per lo duch de Tamames me sembla bé, y molt millor, si en virtut de la protecció que la autoritat dona a les cases de joch, se les moralisa y se prohibeix que hi concorrin menors de estat.»

Fins aquí En Felipe.

A nosaltres no ns toca discutir res, ni fer brometes de cap llei. Nos toca solzament fer constar lo que 'l corresponsal de La Publicidad assegura. Qu' a Madrid hi ha cases de joch; que la autoritat ho sab; que la autoritat los permet; que l' autoritat los classifica, y que l' autoritat les hi ha imposat y les hi cobra una contribució.

Nos toca també fer constar que no ha sortit cap disposició derogant los articles del Códich penal, les Reals Ordres y les Circulars, que prohibeixin lo joch y manan que se perseguixi y castigui.

Y nos toca últimament fer constar que ni les autoritats superiors judicials ni governatives, ni la mateixa autoritat lleiglativa, han demanat compte a les subalternes que permeten lo joch y li imposan contribució, ni de la falta de compliment de les lleys ni de l'extralimitació d'atribucions que 'l fet suposa.

Y després d'aixó ¿s'extranyará En Felipe que l' autoritat no sie respectada? ¿Quin prestigi vol que tinga als ulls del públich, si comensa per donarli 'l mal exemple de no complir les lleys? ¿Y quin prestigi, quina respectabilitat poden donarli sos superiors si li permeten?

Per aixó, lo mal exemple s'exten per tot, lo que s'permet a Madrid, no hi ha rahó per prohibirho a provincies; y se juga arréu y descaradament, com tenim dit y repetim que passa a Gerona. Lo que no sabem es que en nostre ciutat s' hagi imposat a les cases de joch cap contribució; a lo menes es segur que aquí no s' reparteixen los rendiments ni a les cases de beneficència, ni a cap casa relligiosa.

Lo que aquí la gent diu, no ns volém exposar a dirho nosaltres. La vritat es que si la policia no hi veu gayre, en cambi les autoritats superiors, tant governatives com judicials, sembla que no hi venhen, ni hi senten. Segueixen l' exemple de les de Madrid. De segur que totes deuen esser centralistes.

Y.

CRONICA

EXTRANGER

Continúan los vagues d' obrers en los Estats-Units d' Amèrica: passen de 8.000 los que están en vaga en Mari-ch-Ostran y 'ls miners del districte de Walker (Alabama) han volat ab dinamita les màquines y bombes de varis pous. Aixó y l'anomenat exercit de la miseria que s' dirigí a Wasington demostra que 'l socialisme, o millor dit la qüestió social, se presenta amenassadora a Amèrica com a Europa.

—Los anarquistas continúan fent mal: l' últim atentat qu' han comés es haver fer esclatar una bomba en lo palau Odescalchi, a Roma, ferint a tres persones y causant gran destrossa.

—Lo Parlament austriach ha aprovat lo tractat de comerç ab Espanya, quasi sense oposició: está clar, com que s' ha fet a son gust.

—A Italia ab motiu dels pressupòsits, lo poble que no pot ab tants gastos, ha donat al Sr. Crispi, a Milán, una extrepitosa xiulada. També a França se discuteixen los pressupòsits per l' any vinent y sembla portarán al ministeri alguns mal de caps, per la oposició que fan los socialistes a certes disposicions referents a ferrocarrils. Aquí a Espanya no hi ha cuidado de res de aixó: si es que arriban a presentarse, no obstant haver de regir lo primer de Juriol próxim, se discutirán y aprobarán depressa y corrents pels poch diputats que tenen la paciència de conoixer a les Cambres quan no hi ha tiberi.

—A Grecia s' han repetit los terratremols y a Lisboa dihuen que lo cólera minya; s' entén lo cólera, los metjes d' allí no volen que ho sigui, sinó una altre enfermetat que també mata y es contagiosa produhida no pèl bacillus del Ganges, sino per altre bacillus qu' are ha sortit en les aygues del Tajo. Si aixís es ¡Déu vulla que no pugui aygues amunt!

ESpanyA

Se desmenteix la noticia que s' havia fet córrer de que D. Carlos hagi fet saber al Sant Pare que no pot abdicar sos drets y sas pretensions al trono d' Espanya. Sempre ns ho havíem pensat, pero encare que ho fés estém segurs que 'ls carlins d' aquí no s' hi conformarien: proclamaríen tot seguit a En Jaumet.—La qüestió política s' embolica. Es vritat que 'l Govern va guanyar per cinquanta vots en

lo Senat la votació del vot particular del Sr. Bosch, sobre 'l bill d' indempnitat per haver prorrogat lo *modus vivendi* ab França; pero com lo Sr. León y Castillo s' en va anar de la llengua, are tenim que 'ls gamaicistes están cremats contra lo Sr. Moret, perque no sosté ab prou energie y vigor a nostre embaixador a París. En lo fondo no hi ha més que qüestions de gelaes; lo que s' disputa es la futura successió del Sr. Sagasta, la jefatura del partit lliberal. Però 'l Sr. Sagasta encare s' manté y te molta lletra menuda y mentres visque procurará tenir a tothom content. Per are, tenim que ha conseguit tirar aygua a l' entussiasme proteccionista dels conservadors, y si aquestos continúan a pesar de tot retrassant l' aprobació dels tractats, prorrogará altre vegada lo *modus vivendi* ab la triple aliança, es a dir, ab Alemanya, Austria i Italia; y si per aixó destorban las Corts, tancarà la lleiglativa y en farà un' altra que votará immediatament un *bill* d' indempnitat. Lo Parlamentarisme nosaltres l' entenem aixís: les Corts han de fer lo que 'l govern vol y si no ho fan, a caseta, ja n' vindrán d' altres que farán bondat.

¿Y los pressupòsits? Res: quedarán en vigor los del any passat. Millor que fos aixís y que continuassen regint los del Sr. Gamazo que feren escruixir les butxaques de tothom, perque lo que s' conta dels que prepara lo nou ministre d' Hisenda no es gens consolador pels contribuyents. Se restableix la Direcció de Beneficència, s' augmenta la policia, se crean nous cossos d' exercit, s' augmenta 'l nombre de jutjats y se demanan més pagos. D' alló de les economies y de la nivellació dels pressupòsits qu' era lo programa economic del partit lliberal, ja cap lliberal dels que manan s' en recorda.

—Tampoch se recorda ningú de moralisar y organitzar l' administració. Are tenim que l' Hisenda ha embargat los fondos de l' Ajuntament y de la Diputació de Málaga; que aixís no pagan ni poden pagar cap dels serveys que tenen encomenats. Pot ser s' ha volgut probar si les provincies y les poblacions podrien viure sense Diputació y sense Ajuntament. Seria un sistema com qualsevol altre y potser sortiria més barato.

CATALUNYA

Los meetings contra 'ls tractats de comerç no paran. Lo que s' tingué a Vilafranca protestá ademés de la nova forma ab que s' tracta de cobrar los consums sobre 'l ví. —Lo diumenge passat se celebrá a Barcelona la festa dels Jochs Florals, essent molt notable y digne d' estudi y meditació per tots los qu' estiman a Catalunya lo discurs sobre la llengua catalana, que llegí lo Dr. D. Joseph Balari y Jovany.—Ab motiu de la peregrinació a Roma S. S. Lleó XIII tingué ocasió, de demostrar 'l interés que li inspira la restauració de Sta. Maria de Ripoll, volguent enterarse directament del Bisbe de Vich de tots los detalls artístics del monument, de tots sos recorts històrics y de totes les festes que s' celebraren per la consagració de la basilica restaurada.

NOTICIES

Ajuntament.—(Sessió del die 7 de Maig.) Presidida per l' Alcalde Sr. Ciurana y ab asistencia dels Srs. Bajandas, Botet, Oliver, Massaguer, Corominas, Pol, Canet, Estech, Salvat, y Garriga, se llegí l' acta de l' antecedent que fou aprobada.

S' aprobaren varis comptes; se doná permís per a fer certes obres a D.ª Gracia Rodés y, a proposta de la Comissió de Foment, fou denegada l' aprobació d' un compte de vidres trencats.

Se quedá que la Comissió Central, de conformitat a lo ja acordat per l' Ajuntament, fós lo que preparés las festas per las vinentas firas de S. Narcís.

Y no haventhi res més a l' ordre del die, s' aixecá la sessió.

—Ab lo títol de *Romería al Lourdes catalá* havém rebut una fulla elegantment impresa y escrita en nostra hermosa llengua, cosa certament molt lloable, que per falta d' espay no ns es possible publicar.

Se convida ab ella a tots los catòlics catalans, a pèndrer part a la romeria que, 'l diluns prop vinent se celebrarà en un santuari de la vora de Figueras, hont s' hi venerá a la Santíssima Verge sots la invocació de Lourdes.

Un dia durará la estada a dit Santuari en lo qual, ademés de variàs funcions relligiosas, s' hi donará un acte literari, prenenthi part distingits escriptors de nostra terra.

Los preus d' anada y tornada de nostra Ciutat a Figueras serán de cinch pessetas y vinticinch céntims a segunda y de tres pessetas y cinquanta céntims a tercera classe.

—Hem tingut ocasió d' admirar la imatge de Sant Joseph, modelada pel pensionat de nostre Diputació, don Miquel Blay, exposada en l' aparador de *El Arte*.

Es tal estátua 'l modelo d' altra executada en fusta, per encàrrech d' un rich e ilustrat comerciant d' Alcoy.

Vesteix lo Sant patriarca 'l trajo oriental, y conmogut y extasiat, sosté en sos braços al infantet Jesús, respirant abduas figuras dolura y santa calma.

La obra en conjunt y en detalls correctíssima y admirable, s' aparta de la vulgaritat, atrau irresistiblement y encisa, pel sentiment y modestia que encanta y transporta al espectador a una situació real y verdadera del Sant patriarca, imaginada d' una manera nova y magistral per l' artista.

Los fragments de bellesa primitiva, espargits per tota la terra, se troban principalment en la figura humana, obra portentosa de la creació, y aquí 'l artista ha lograt reunirlos en lo grupo de duas figuras, que s' completan, fontae en la armonia sublim, inspirada per 'l art cristiá, en la seva expressió verdadera, donadas las condicions de la curta comprensió humana.

Tan de bó poguessim viure en nostres temples, prostituhits per un art banal, comercial y fangós, imatges com aquesta, que despertan 'l esperit portantlo a la meditació, enlayrant las animas a les regions del mistioisme catòlich, aixís las generacions que pujau poguessen béure en eixas fonts del art verdader, protejint aquets interpretes de la bellesa divina.

Coralment felicitem al artista de la escola Olotina, per sa obra grandiosa en dimensions petites, que judiquem superior al mateix grupo que tingué 'l premi d' honor en

lo certamen internacional de Madrid, y fem vots perque algun de nostres potentats, ó alguna persona de las que intervenen en nostras iglesias, li encarreguin alguu assumpto análech ja que 'l geni olotí ha demostrat d' una manera manifesta la córdia predilecta de sas aficions.

¡Quin efecte causaria lo imatge de Sant Narcís en marbre, en sa capella de nostra insigne colegiata!

Vindriam á véurela expresament, de totas nostras comarcas, los geronins la conservariam ab orgull, y la iglesia de nostra ciutat pagaria un tribut al geni y á las grandesas del art cristiá, com ha fet en épocas més afortunadas que la nostra, de més fé y entusiasme per honrar los grans homens y sants, en las obras escultóricas inmortalis de la etat mitjana que constituhoixen l' ornament mes prehuat de nostra Seu.

—Durant la setmana passada han estat á Gerona lo Capitá general del Principat y los Illtms. Srs. Arquebisbe de Tarragona y Bisbe d' Urgell. També várem tenir ocasió de véurer al senyor Alvarez Mariño que vingué á visitar á sos amichs y á manifestalshi que retira sa candidatura de senador per aquesta provincia.

—De las próximas elecciones de Senadores no 'ns hem ocupém, perqué havent quedat finich pretendent á la Senaduría vacant lo Sr. D. Albert Quintana, té l' elecció assegurada. Tant es aixís que tenim entés s' han circulat les components instruccions á molts pobles pera que no s' amohinin enviant compromissaris, donchs ab los que bonament vingan ni haurá prou.

—La Comissió provincial ha acordat que 'l Sr. Corominas es incapaç pera desempeñar lo càrrech de concejal de nostre Ajuntament. Nosaltres, que creyém que 'l càrrech de concejal y 'l de procurador de la Corporació son incompatibles, sino per la lletra per l' esperit de la llei municipal, y que encare que no ho fossen de dret ho haurien d' ésser de fet, perque no está bé que cap regidor s' aprofiti dels serveys lucratius del Ajuntament; no sabém entendre en que ha pogut fundarse l' incapacitat. Molts opinan qu' aquesta resolució no té més fonament que 'l de no apareixer la Comissió provincial en contradicció, ja que havent declarat l' any passat que 'l càrrech de concejal y 'l de regidor son compatibles, si are los hagués declarat incompatibles se hauria contradit. De tots modos més valia aixís que no dictar una resolució que no hi ha per hont agafarla. Lo cas 6.º de l' article de la Llei municipal referent á incapacitats, diu que en cap cas podrán ésser concejals «los que tengan contienda administrativa ó judicial pendiente con el Ayuntamiento ó con los establecimientos que se hallan bajo su dependencia ó Administración» y 'l senyor Corominas no n' hi té cap. La distinció entre contendas de derecho y contendas de hecho, en lo sentit que la fa la Comissió provincial, no lo hem trobada en cap autor de dret. Per aquest camí sempre la Comissió provincial tindrà medi de fer lo que li dongui la gana.

—S' ha estrenat ab exit á Barcelona la joguina cómica en un acte Per el quí portí més pressa, original del conegut autor empordanés En Joseph Amat y Capmany. Li doném l' enhorabona.

—Cridan molt la atenció del públich, varis objectes de suro, exposats en l' establiment conegut ab lo nom de «Suorsal de Sabadell», els quals proban lo adelantat que está en nostra provincia el treball del suro. Dits objectes, consistexen en un quadro representant un castell enrondat de bosch, y algunas corbatas tant de senyora com de senyor.

—Segons un telegrama que llegim en un diari de Barcelona, tres diputats catalans han demanat al ministre d' Hisenda que condoni la contribució á las regions catalanas filoxeradas. En nostre concepte lo que havian de fer es no demanar, sino exigir del ministre y del govern que cumplís la llei que mana rebaixar la contribució als terrenos filoxerats. Los diputats no dehuen demanar lo compliment de les lleys sino exigirlo.

—FESTAS MAJORS de la Setmana.—Die 13, Argelaguer, Campellas, S. Felin de Pallarols, S. Salvador de Vianya y Ridaura.—Die 14, Cruilles.—Die 15, S. Privat de Bas.—Die 18, Pujarnol y Sors.

—Firas.—Die 14, Caldas de Malavella.—Die 15, Amer, Castellfullit, Torroella de Montgrí, La Bisbal y Palamós.—Die 16, Cassá de la Selva.

Lo die 14 se celebra també lo Roser de Ridaura; lo die 15 l' Aplech de Sta. Espina, en Vilavenut; lo die 17 los Rosers de Fontcoberta y Crespiá, y lo die 18 lo Roser de Banyolas.

SECCIÓ LITERARIA

DE PALAMÓS Á FLASSÁ

en tren directe

(Continuació.)

A mon volgut amich lo inspirat poeta En Joseph Franquet y Serra.

II

Ja som á Palafrugell. Salto, com he dit, de la tartana, decidit á pendre un assiento de cupé, per que alló havia estat insoportable.

Unas trenta cinch personas esperaban la sortida del cotxe.

A colps de colse m' obro pas, y, arrivant devant del Administrador:—Un assiento de cupé per Flassá.

—No puch servirlo; fa dos días que está venut á uns senyors de Barcelona.

—¡Cóm s' entén!

—Sí, senyor; es aixís.

—Aixó es un atropello. Vosté déu tenir en compte que lo primer punt de sortida dels carruatges de la Companyia es Palamós, y per lo tant, vosté no pot despatxar cap assiento sens saber los que allá hagen venut.

—¿Y vosté va demanarlo?

—Sí, senyor; y varen dirme que aquí me 'l donarian.

—Donchs no pot ésser. Los senyors que 'l tenen no po-

den quedar malament. Un d' ells ha sigut tres vegadas diputat. ¡Ja veul.

—Y á mí ¿qué m' explica?. La llei no atmet distincions. ¿Tal vegada 'ls méus dinérs son falsos?

—Bé, no cridi; ja li he dit que no pot ésser. Si vol un assiento per la baco....

—¡Per la baco!

—Sí, senyor; y encara fentli un favor.

—¡Aquí no hi ha justicia!

—Si no calla li giro l' esquena. Jo haig de cumplir las ordres que tinch. Vosté no 'm paga. ¿Vol l' assiento?

Y ab més resignació que S. Lloréns, alabant y més alabant lo bon servey de la companyia, ja 'm teníu disposat á sufrir quatre ó cinch horas las incomoditats d' una perrera, assentat, segurament, damunt d' algún cistell ó d' algún bulto.

No va faltar qui m' aconsellaba que donés coneixement á l' autoritat de l' arbitrariedad que 's cometia; més jo vaig créurer que era lo més prudent deixarho córrer pera no afegir á lo perdut.

Mentrestant, lo cotxe arrivá. Escuso dir que fou prés per assalt.

Arrimaren una escala á un dels costats, y ja 'm teníu, ab 'a maleta á coll, en camí del patíbulo.

De prompte, quan pujaba l' últim grahó, l' escala rellicsa, y.... ¡patapluf! ¡tots de costellas!

Jo, que era lo més enlayrat, no 'm vaig fér mal, puig caigui damunt dels de sota. Sols sé que lo cayre metálich de la méva maleta va foradar 'l cap á una senyora, qui, en lloch d' empèndre lo viatge á Flassá, l' emprengué á casa 'l metje.

Llavores arrivá al lloch del siniestro un dels grossos de la Companyia, á qui jo havia pagat alguns bossins anant de viatge altrás vegadas; al véurem, m' agafá per 'l bras y, acompanyatme fins á la portella del cotxe maná imperiosament á un pobre home que sortís de l' interior y, vulgas ó nó, va obligarme á que ocupés lo puesto que aquest deixaba.

Lo pagés y l' esmolet no sé ahont paraban.

Al cap de mitja hora, lo vehicul emprengué la marxa.

En l' interior, hont sols hi havia puesto pera dotze asientos, éram vintidós.

¡Y visca la llibertat!

No havíam caminat dos kilómetres, quan algunas gotas d' un líquit de flayra estranya vingueren á refrescar mas orellas. Llavores vaig compèndrer que no 's tractaba solzament de pasatjérs, y quatre ó cinch gotas més que 'm feren capitá del bras esquerra me donaren á conèixer que alló era such de peix. En efecte, anavan á la baco tres samáls omplertas de sardina.

Res, que vaig quedar fet un exce-home.

Y per tot aixó, paga.

Al arribar al primer portazgo, vinguéren á cobrar.

Ja es veritat que lo conductor pagá relligiosament; més no 's descuidá de dir que lo govern era un lladre y que, fins que tothom agafés un pal, no aniríam bé.

L' altre, ferit en son amor propi, li digué que callés.

¡Jesús, y quin escándol! á no posarse en mitj d' un y altres alguns pasatjérs, segurament que, al arribar á La Bisbal, en lloch de sortir pera Flassá, hauriam anat tots á donar explicacions al Jutje.

Renuncio á contar las paradas de déu minuts que féu lo conductor, tan sols pera rémullar la boca y encèndrer lo cigarro de calé.

Y á La Bisbal, may s' hi arrivaba.

Al méu costat, hi anaba una dona ab una criatura d' uns dos anys, suhant lo quilo, y aixó que, com ja he dit aváns, era lo dia vuyt de noviembre.

La falda de la dona y 'ls méus genólls la conduhían.

No obstant, també pagaba y á mí no 'm rebaixaban res.

De prompte, sento un escalfor especial damunt las mévas

camas. ¡¡Socorro!!.... La dona 'm digué solzament:—«Ja sab lo que son las criaturas.....»

Res, com si j' hi estés obligat.

¡Fortuna que 'l matrimoni m' ha fet possehir una mi-

na de paciencia!

Sí, aquell viatge fou la pujada al Calvari: fret, tramontana, incomoditats, alenadas d' ayguardent, perfums de cigarro, malas paraulas, insults, injurias, barallas, una cayguda, such de sardinas, remullat, etc. etc....; mes tinguém paciencia, qu' encare no som á mitj camí.

Un altre vegada que 'm vegi obligat á fer un viatge en semblánts condicions, no estich per broma: avants de sortir de casa, confesso, combrego, faig testament y me 'n porto 'ls rosaris pera passarlos durant lo trajecte; ja ab lo desitj d' un sant entreteniment, ja per cumplir ab l' iglesia, tota vegada que mas ocupacions m' obligan á faltar tot sovint á sos preceptes, y á fé que, francament, jo no ho voldria.

Per fi, arrivárem á La Bisbal.

Sis colps de vara ais caballs y déu minuts de parada.

¡Senyors, á respirar!

(S' acabará.)

J. D. C.

Nota

I

Estém al temps mellor.... som á la Primavera; bé ho diu el rossinyol ab sa complanta bella, bé ho diuen fent son niu las novas orenetas.

II

El sol cada mati fá quedar flors obertas, el gay papallonet la mel en las flors cerca... Y el sol bada més fers... y el papalló més besa.

III

El jovenet gentil y la gentil donzella, dinen al contemplar la amant Naturalesa: «Ja som al temps mellor... ¡benhajas, Primavera!»

JOSEPH MORATÓ y GRAU

Gerona.

Secció Religiosa

SANTS DE LA SETMANA.

Dissapte, 12.—S. Domingo de la Calzada cf. Quart creixent á 6 h. 8 m. mati, Lleo. Dinmenje, 13.—PASQUA PENTECOST. N.ª S.ª Desemparrats, s. Pere Regalat, cf. y s. Mus pbtre, m.—(I. B.) Dilluns, 14.—S. Bonifaci y Sta. Corona, mrs. (I. B.) Dimars, 15.—S. Isidro Llauredó cf., patró de Madrid y del Institut Agrícola Catalá.—(I. B.) Dimercres, 16.—S. Joan Nepomuceno mr. y s. Ubald b.—(I. B.) Dijous, 17.—S. Pascual Baylón cf. Divendrés, 18.—S. Félix de Cantalici cf. y sta. Clau-dia mr.—(I. B.)

QUARANTA HORAS

Avuy se troban en l' iglesia de l' Hospici. Demá comensarán en l' Iglesia de les Adoratius.

Establiment tipogràfic del DIARI DE GERONA. Pujada de Sant Félix, núm. 3.

Secció Comercial

MERCATS Y FIRES

Table with columns: ESPECIES, MESURES, La Bisbal Die 4., Gerona Die 5., Olot Die 7., St. Coloma Die 7., Banyoles Die 9., Cassá Die 9., Figueres Die 10. Rows include Biat, Mastay, Ordi, Ségol, Civada, Bessas, Mill, Panis, Biat de moro, Fajol, Llobins, Fabas, Fabó, Fassols, Monjetas, Vellanas, Nous, Castanyas, Trumfes, Ous.

SECCIÓ D' ANUNCIS

LA NEOTAFIA

En aquest gran establiment s'hi troba à totas horas un assortit complet de baguls folrats, de totas midas, des de l' infim pren de cinch pessetas en amunt. S'envian à domicili. Dirigirse à LA NEOTAFIA, Cort-Real.—18.—GERONA.

LA PUBILLETA

COMEDIA EN DOS ACTES,
Preu: 1'50 pessetas

Se venen totas en la llibreria de D. Joseph Franquet y Serra, carrer de la Argenteria, número 26.—GERONA.

Depòsit de baguls

SE VESTEIXEN Y VETLLAN MORTS

PREUS SUMAMENT MODICHS

LLEÓ SABADI.—23, Ballesterias, 23.—GERONA

LLEÓ AUDOUARD

CIRURGIÀ-DENTISTA

Carrer de la Forsa, núm. 1, principal

Curació de las enfermetats de la boca.
Empastres, orificacions, etc.
Extraccions sense dolor.—Dentaduras artificials.

Máxim Fernandez

PERRUQUER DE S. M.

Aygua Minóxima vegetal pera tenyir lo cabell. No té rival en lo mon, perquè á més de sos efectes maravellosos, no taca ni perjudica la pell en lo més mínim.

Aquest assombrós y sorprendent específich, se ven en dita perruqueria,
24, RAMBLA DE LA LLIBERTAT, 24
GERONA

Grans rebaixas al engrós.
També s' troba en venda en dit establiment la

Tintura americana instantànea

SABATERIA

DE

JOSEPH M.^A VENTÓS

Calsat pera senyors, senyoras y nens.
Especialitat pera 'l que s'encarregui expressament.

Establiment de Don Pere Prunell

S'hi trobará un gran assortit de camisas, corbates, colls y punys, sedas y llanas y demés articles de novetat pera vestits de senyora.

PREUS LIMITADISSIMS

Volts de la Rambla, cantonada al carrer de Besadó, 26, Gerona

JOAN GRIVÉ

Progrés (carrer Nou) 10, Gerona

Aparatos d' il·luminació per gas y petroli.
Serveys complerts de cuyna. Cereria.
Instalacions de para-llamps, campanetas eléctricas y teléfonos, á preus limitadíssims.

ESTABLIMENT Y TALLER DE PAU C

PINTOR Y EMPAPERADOR

Magnífichs mostruaris de papera pera decorar habitacions desde 25 céntims á 30 pessetas la pessa.

Cromos, motlluras, y transparents cuadros

Novetat, bon gust y econ

Gerona.—Baixada del Pont de pedra, 14

ESTABLIMENT

DE

Don Francisco Sabate

SOMBRERERIA

S'han rebut las últimas novetats per la proxima temporada; los preus sumament módichs.

CAMISERIA.—SASTRERIA PER NO

Especialitat en trajos pera col·legials

3, Rambla d' Alvarez, 3

FILL DE FRANCISCO VILARDELL Y COM

SALT

MOLÍ FARINER

SISTEMAS AUSTRO-HUNGAR Y DE MOLAS

Tant per l' un com per l' altre sistema fan las moltas á preus sumament módichs

COL·LECCIÓ DE FOTOGRAFIAS

DEL

Monastir de Santa Maria de Ripoll

Se venen á una pesseta cada una en la llibreria Joseph Franquet y Serra.

ARGENTERIA, 26, GERONA

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU DEL "CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA,"

Redacció y Administració: Sabateria Vella, número 2, primer

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Gerona.	1	pesseta	trimestre
Fora	1'25	idem	idem
Extranger.	1'50	idem	idem

NÚMEROS SOLTS 10 CÈNTIMS